

AINEKAVA „AJALUGU“

1. ÜLDALUSED

1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmuse ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsid;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

1.2. Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmuse ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-teemaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooa. Käsitlemise põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloo, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajaloo. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest. Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;

6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste taset kirjeldatakse kooliastme lõpul õpitulemustena. Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates.

Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesisist metoodikat, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloosündmuste või -nähtuste kohta. Ajaloo probleemide analüüsimise kaudu rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

1.3. Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, ajalooliskultuuriline keskkond (muistised, ehitised) jne.

Kooliastme spetsiifilised õppetegevused esitatakse vastava kooliastme lõpus.

1.4. Hindamine

Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi kontrollides jälgitakse teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid.

1.5 Kujundavad üldpädevused

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane:

oskab mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi
kujundab ja põhjendab oma arvamusi;
tunneb ja kannab ühiskonna olulisi põhiväärtusi,

tunneb töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Õpilane:

tutvub eri maade kultuuritraditsioone

osaleb rühmatöodes, võttab ühendust erinevate inimeste, oskab tunda ja austada inimõigusi ning demokraatiat, vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käitumisest, näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat ning kellel on tõhusad oskused ja valmidus ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda, suhtub mõistvalt teistesse rahvustesse.

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

õpib hindama ja arendama oma võimeid ülesannete iseseisva lahendamise kaudu
õpib töötama iseseisvalt;
õpib ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama ning teisi arvestama, vajaduse korral teisi aitama ja koostöötamise eeliseid kogema,

Õpipädevus

Õpilane:

arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.
õpib nägema ja analüüsima erinevate teadmistega;

Suhtluspädevus

Õpilane:

õpib teisi arvestama, vajaduse korral teisi aidata ning kogeda koos töötamise eeliseid;
oskab ära tunda kultuurilist eripära ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid;
suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest,

Matemaatika-, loodusteaduslik ja tehnoloogiapädevus

Õpilane:

kasutab oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi;
mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ning piiranguid;
oskab kasutada loogikat ja matemaatilisi sümboleid,
õpetab mõistma teaduse osa tehnoloogia arengus ja vastupidi, analüüsib ja leiab paremaid lahendusi.

Digipädevus

rakendad IKT vahendeid

õpib otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ning tegema saadud teabe alusel tõendus põhiseid otsuseid.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

arendab oskusi probleeme formuleerida ja märgata;
genereerib ideid ja kontrollib ideede kvaliteetsust;
katsetab oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmodelite kaudu.

1.6 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Sotsiaalne on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Emakeelepädevus – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltepädevus – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas; võõrkeeleoskus.

Matemaatikapädevus – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusteaduslik pädevus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamise ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisele oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstipädevus – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuuripädevus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

1.7. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
3. Kool võimaldab kasutada ainekava eesmärgi toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, elulooraamatud ja teabekirjandus, auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid) ning IKT-põhised õppematerjalid

II KOOLIASTE

Õpitulemused

Kooliastme õpitulemused

6. klassi õpilane:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase aeg, muinasaeg,
- 2) vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, arabia number, Rooma number; 47 2

- 3) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 4) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 5) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- 6) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 7) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate
- 8) kultuurivaldkondade kohta;
- 9) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 10) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 11) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

1.2. Õppesisu

5.klass Ajaloo algõpetus

Jäaaeg

Ajalooallikad

Eluolu

Ajaloo sündmused ja ajaloolised isikud

6.klass Muinasaeg ja vanaaeg

Muinasaeg

Vanad Idamaad

Vana-Kreeka

Vana-Rooma

1.3 Kujundavad üldpädevused

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Õpilane:

- õpib eesmärgistatult vaatlema;

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane:

- kujuneb huvi looduse vastu;
- tunneb huvi oma rahva vastu;

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- suudab mõista ja hinnata iseennast;

Õpipädevus

Õpilane:

- leiab loodusteaduslikku infot;
- oskab teha katset või vaatlust;

Suhtluspädevus

Õpilane:

- väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb viisakuse reegleid suhtlumisel;

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

Õpilane:

- suudab kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt;
- tutvub tehnika ja tootmise arengu seostega ühiskonna muutumise vältel;
- õpib hindama tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte;
- mõistab tehnoloogia nüüdisaegseid arengusuundi ning tehnoloogia ja teaduse omavahelisi seoseid.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

- tutvub erinevate elukutsetega, mis on seotud loodusega;
- töötab nii paaris kui ka rühmas;

Digipädevus

Õpilane

- Oskab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust
- kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnast nii õppimisel suutlikkus,
- osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
- kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
- olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;
- järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.4 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus

Õpilane:

- loeb ja mõistab erinevaid tekste;
- suudab väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;

Matemaatika

Õpilane:

- on võimeline sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja rakendada ning lahendusideid analüüsida ja tulemuste tõesust kontrollida;
- oskab loogiliselt arutleda, põhjendada, tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust kui analüüsimeetodit.

Võõrkeeled

Õpilane:

- kasutab tunnis võõrsõnu;
- kasutab erinevaid võõrkeelseid teatmeallikaid;
- omab teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest;
- suhtleb mitmekultuurilises ühiskonnas;
- valdab võõrkeeli.

Kunstiained

Õpilane:

- mõistab kunsti tähtsust;
- käib näitusel.

Kehaline kasvatus

Õpilane:

- kirjeldab spordi tegutsemise tähtsust elus;
- mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust;
- osaleb erinevatel spordivõistlustel.

Sotsiaalsed

Õpilane:

- teab, kuidas käituda: olla viisakas, sõbralik ja ettevaatlik;
- tunneb sotsialiseerivad tegurid;

Tehnoloogia

Õpilane

- tunneb ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades;
- teab tehnoloogiatega seotud ohte;
- tunneb tänapäeva tehnoloogia arengusuunad.

Muusika

Õpilane:

- tunneb erinevaid muusika stiili.

Kunstipädevus

Õpilane:

- käsitleb Eesti, Euroopa ja erinevate maailma rahvaste kultuuri teemad;
- mõistab esteetilise ja kultuuri arengu väärtust;

Loodusteaduslik pädevus

Õpilane:

- märgib globaalprobleeme ja suudab teoreetiliselt lahenduse viise pakkuda;
- väärtustab loodushoidlikku eluviisi.

1.5. Läbivad teemad

Läbiv teema	Õpilasel kujundavad oskused ja teadmised	Meetod
--------------------	---	---------------

<p>1. <u>Kodaniku- algatus ja kultuuriline identiteet</u></p>	<p>Õpilast suunatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomungusse, taunima diskrimineerimist; tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes erinevates ainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule; omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta; 	<ul style="list-style-type: none"> töö õpikuga; vestlus; esitlus; õppeekskursioon;
<p>2. <u>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> arendada oskusi iseseisvaks õppimiseks; hinnata oma kognitiivseid võimeid; arendada oskusi õppimises, suhtlemises, koostöös ja otsustes; 	<ul style="list-style-type: none"> vestlus; harjutused, in- harjutused; õppekäigud; rollmängud; arutelu; Filmi vaatamine esitlus
<p>3. <u>Teabekeskond</u></p>	<p>Õpilast suunatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> mõistma vahetu ja vahendatud sarnasusi ning erinevusi; valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest; 	<ul style="list-style-type: none"> info otsimine arvuti abil arutelu filmi vaatamine rühmatöö töö dokumentidega
<p>4. <u>Tehnoloogia ja innovatsioon</u></p>	<p>Õpilast suunatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades; mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus; 	<ul style="list-style-type: none"> info otsimine arvuti abil lugemine esitlus rollimängud

<p>5. <u>Tervis ja ohutus</u></p>	<p>Õpilast suunatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> mõistma optimaalse füüsilise ja vaimse tervise tähtsuse arusaama kuidas tervislik eluviis aitab sotsialiseerida 	<ul style="list-style-type: none"> arutelu lugemine esitlus
---------------------------------------	---	--

6. <u>Keskkond ja jätkusuutlik areng</u>	Õpilast suunatakse: <ul style="list-style-type: none"> • arusaama üksikisiku vastutust oma tegevuse eest; • mõistma teaduse ja tehnoloogia poolt loodusele avalduva mõju; 	<ul style="list-style-type: none"> • kaarditöö • arutelu • vestlus • õppekäik
7. <u>Väärtused ja kõlblus</u>	Õpilast suunatakse: <ul style="list-style-type: none"> • osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima; 	<ul style="list-style-type: none"> • rühmatöö • ilukirjanduse lugemine • esitlus
8. <u>Kodanikualgat us ja ettevõtlikkus</u>	Õpilast suunatakse: <ul style="list-style-type: none"> • tundma ja kasutama oma kodanikuõigusi; • tundma ühiskondades ja keskkondades kehtivaid käitumisreegleid; 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus • lugemine

5.KLASS

Õppetundide arv nädalas – 1, aastas –35tundi.

1.1. Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest;
- 2) töötab lihtsamate allikatega;
- 3) kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.
- 4) kirjeldab mõnda minevikusündmust ning inimeste eluolu minevikus;
- 5) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- 6) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;
- 7) kasutab ajalookaarti.

1.2 Õppesisu

Teemad	Õpitavad oskused	Lõiming	Läbiv teema
--------	------------------	---------	-------------

<p>I. Ajaloo algõpetus Ajaarvamine (10 tundi) Muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.</p>	<p>kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine; kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; kasutab ajalookaarti. teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest;</p>	<p>Geograafia Kunstiõpetus Kirjandus</p>	<p>„Kultuuriline identiteet” „Tehnoloogia ja innovatsioon”</p>
<p>II. Ajalooallikad (8 tundi)</p>	<p>töötab lihtsamate allikatega; kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv. kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu; leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Kirjandus Vene keel Eesti keel</p>	<p>„Tehnoloogia ja innovatsioon” „Kultuuriline identiteet”</p>
<p>III Eluolu (8 tundi)</p> <p>Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas</p>	<p>kirjeldab mõnda minevikusündmust, inimeste eluolu minevikus; leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Geograafia Kunstiõpetus</p>	
<p>IV Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud (9 tundi) Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul.</p>	<p>kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Geograafia Kunstiõpetus</p>	<p>„Kultuuriline identiteet”</p>

1.3. Õppetegevused

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, arutelu, rollimäng, ajaloolise kujutluse loomine, loovülesande, kava, ajajoone, õpimapi koostamine, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, loovtöö kirjutamine, infootsing teabeallikatest), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

5. klassi ajalooõpetuses kasutatakse õpilase aktiivse tegutsemise kesksel, mängulist ning aruteluja lugudepõhist käsitlust, millega ei taotleta tervikliku ajaloopildi loomist, vaid äratatakse huvi ajaloo vastu. Õppesisu tugineb õpilast vahetult ümbritsevatele allikatele, koduloolisele ainestikule ning Eesti või maailma ajaloole. Kasutatakse erinevaid ajalooallikaid ning minevikust jutustavaid pilte ja lugusid, toetudes varasematele teadmistele. Õppes tutvuvad õpilased ajaloo põhimõistetega ning omandavad mitmesuguseid oskusi: küsimuste esitamine ja neile vastamine, informatsiooni hankimine, suuline ja kirjalik eneseväljendus, koostööoskus ja kujutlusvõime, funktsionaalne kirjaoskus. Õpitakse kasutama aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase; tutvutakse erinevate ajalooallikatega; kasutatakse ajalooalast sõnavara. Arutletakse mineviku erinevate esituste ja tõlgenduste üle, millega õpilane kokku puutub. Õpitakse kasutama ajatelge ja ajalookaarti ning täitma kontuurkaarti; jutustama ümber teksti ja sellest olulisemat esile tooma, koostama kava ning lühijuttu. Võimaluse korral tehakse õppekäike ning muuseumi- ja arhiivitunde, kutsutakse tunnikülalisi (nii mineviku vahetuid tunnistajaid kui ka uurijaid), õpitakse tundma ajaloolisi paiku. Toetutakse koduloolisele ainestikule, õpitakse tundma kodukoha ajaloolisi paiku.

1.4 Hindamine

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid ajaloo II kooliastmes on mitmekesised, sisaldavad suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist. Ajalooallikatega töötades analüüsitakse lisaks allika sisule allika usaldusväärsust info edasikandmisel. Üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajalooündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja tervikkikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja õigekirja.

Kuna 5. klassis ei taotleta süstemaatiliste teadmiste ega oskuste kujundamist, peab sama põhimõtet järgima ka hinnates. Kontrolltöödega ei kontrollita enam kui üht õpitud teemat korraga.

6. KLASS

Õpitulemused

Õppetundide arv nädalas – 2, aastas –70 tundi.

Ajaloo õppesisu ja õpitulemused 6. klassis - Muinasaeg ja vanaaeg

6 klassi lõpetaja

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloo ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajalooündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloo ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta
- 7) mõistab, et ajalooündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;

9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

1.2 Õppesisu

Teemad	Õpitavad oskused	Lõiming	Läbiv teema
I.Esiaeg(8 tund) Inimkonna ajaloo algus.Jääaeg ja nüüdisinimese teke.Muisted kütid, kalastajad ja korilased.Karajased põlluharijad ja karjakasvatajad.Inimesed suured asulad.Metallide kasutamine.Muinasaeg Eestis.	ajas orienteerumise oskus ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine; küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine; allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.	Eesti keel Tehnoloogia-õpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest Geograafia: põlluharimise esimesed piirkonnad kaardil, kiviaja asulad Eesti alal	„Tehnoloogia ja innovatsioon”
II. Muisted idamaad (22tundi) Mesopotaamia. Elu Sumeri linnas.Mesopotaamia suur riigid.Mesopotaamia jumalad ja kangelased. Vana Egiptus.Riik ja ühiskond. Elu pärast surma.Jumalad, templid ja teadus. Vaaraode retked. Foinikia meresõitjad. Iisraeli rahvas Palestiinas. Israelilaste usk. Pärsia suurriik. Muistne India. India usk ja kultuur.Muistne Hiina. Hiina kultuur.	funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine; Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga	Kunstiõpetus - Arhitektuur: püramiidid, templid. Keraamika. Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist. Reljeef Kirjandus – Mütoloogia, piiblilood, erinevate rahvaste müüdid Tehnoloogia-õpetus - Tehnika areng, ratas kui pöördeline leiutis inimkonna ajaloos	„Kultuuriline identiteet” „Väärtused ja kõlblus”
III. Vana-Kreeka(20 tundi) Kreeka lossid ja linnad.Mükeenne kultuur.	empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades;	Kirjandus: teater teatri võlumaailm, müüdid, eepos Kehaline kasvatus:olümpiamängud	„Kultuuriline identiteet” „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkused

<p>Kreeka kangelased. Kreeka polised. Kreeka usk. Sparta riik. Võitlus pärslaste vastu. Ateena demokraatia. Ateena linn. Ateenlaste elu. Teater. Olümpia mängud. Filosoofia ja teadus. Makedoonia riik ja Aleksander suure sõjaretk. Hellinism</p>	<p>koostöö- ja konfliktilahendusoskused; Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nende vahelisi seoseid. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga</p>	<p>Kunstiõpetus: skulptuur, skulptuuride modelleerimine savis Geograafia</p>	<p>„Tehnoloogia ja innovatsioon” „Väärtused ja kõlblus”</p>
<p>I V. Vana-Rooma (20 tundi) Etruskid. Rooma riigi tekkinime. Rooma vabariik. Rooma ja Kartaago. Roomast saab suurriik. Roomlaste usk ja eluolu. Kodusõjad ja vabariigi lõpp. Rooma keisriik. Rooma linn. Elu Rooma keisriigis. Rooma kultuur. Jeesus kristlus ja ristiusu tekkimine. Ristiusk ja Rooma riik. Constantinus Suur ja ristiusu võidukäik. Põhjapoolsed rahvad. Suur rahvaste rändamine ja Lääne – Rooma langus.</p>	<p>Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi allikaanalüüs ja töö ajaloo kaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.</p>	<p>Kirjandus Kunstiõpetus: skulptuur, skulptuuride modelleerimine savis Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt Loodusõpetus: aed ja põld elukeskkonnana Tehnoloogia-õpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest</p>	<p>„Kultuuriline identiteet” „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus „Tehnoloogia ja innovatsioon” „Väärtused ja kõlblus”</p>

1.3 Õppetegevused

6.klassis õpitakse seletama ja kasutama ajaga, ajaloo periodiseerimisega ning käsitletavate teemadega seonduvaid mõisteid ja fraase. Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse muinasaja ja vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust muinas- ja vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse tundma olusid, milles kujunesid kõige vanemad kõrgkultuurid Egiptuses ja Mesopotaamias. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, muinas- ja vanaaja kultuuri- ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Egiptuse, Mesopotaamia, Kreeka linnriikide ja Rooma riigi näitel. Kasutatakse IKT vahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes

1.4. Hindamine

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusvääruse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. Kolmandas kooliastmes sobivad kontrolliks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.

Kirjalike kontrolltööde hindamine toimub protsendiskaala alusel:

90-100% punktisummast - hinne «5»

75-89% punktisummast - hinne «4»

50-74% punktisummast - hinne «3»

20-49% punktisummast - hinne «2»

Alla 20% punktisummast - hinne «1»

III KOOLIASTE

1.1 Kooliastme õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- iseloomustab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajaloo ja saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- asetab end minevikus elanud inimese olukorda;

1.2 Õppesisu

Keskaeg ja varauusaeg (7. klass)

1. Maailm keskajal 476–1492

2. Maailm varauusajal 1492–1600

Uusaeg (8. klass)

1. Maailm 1600–1815

2. Maailm 1815–1918

Lähiajalugu (9. klass)

1. Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939

2. Teine maailmasõda 1939–1945

3. Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2022

1.3 Kujundavad üldpädevused

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane:

- kujuneb huvi looduse vastu;

- tunneb huvi oma rahva vastu;

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Õpilane:

- arendab kriitilist ja loovat mõtlemist;
- õpib eesmärgistatult vaatlama;

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- suudab mõista ja hinnata iseennast;

Õpipädevus

Õpilane:

- leiab loodusteaduslikku infot;
- oskab teha katset või vaatlust;

Suhtluspädevus

Õpilane:

- õpib mõistma, kirjutama ja edastama teavet erineval viisil (tekst, tabel, diagramm);
- väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb viisakuse reegleid suhtlumisel;
- oskab analüüsida, infot hankida j kriitiliselt hinnata;

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

Õpilane:

- suudab kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt;
- tutvub tehnika ja tootmise arengu seostega ühiskonna muutumise vältel;
- õpib hindama tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalusi ja ohte;
- mõistab tehnoloogia nüüdisaegseid arengusuundi ning tehnoloogia ja teaduse omavahelisi seoseid.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

- tutvub erinevate elukutsetega, mis on seotud loodusega;
- töötab nii paaris kui ka rühmas;

Digipädevus

Õpilane

- Oskab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust
- kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutavas ühiskonnas nii õppimisel suutlikkus,
- osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
- kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
- olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;
- järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.4 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus

Õpilane:

- loeb ja mõistab erinevaid tekste;
- suudab väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;

Matemaatika

Õpilane:

- tõlgendab andmeid (graafikud, tabelid, diagrammid);
- planeerib ressursse (aeg, raha) kulu, omab matemaatilist kirjaoskust, üldist matemaatikapädevust;
- esitleb ja tõlgendab arvandmeid (graafikud, tabelid, diagrammid); oskab probleeme püstitada;
- on võimeline sobivaid lahendusstrateegiaid leidma ja rakendama ning lahendusideid analüüsima ja tulemuste tõesust kontrollima;
- oskab loogiliselt arutleda, põhjendada, tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust kui analüüsimeetodit.

Võõrkeeled

Õpilane:

- kasutab tunnis võõrsõnu;
- kasutab erinevaid võõrkeelseid teatmeallikaid;
- omab teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest;
- mõistab oma ja teiste kultuuride erinevust;
- suhtleb mitmekultuurilises ühiskonnas;
- valdab võõrkeeli.

Kunstiained

Õpilane:

- mõistab kunsti tähtsust;
- käib näitusel;
- käsitleb Eesti, Euroopa ja erinevate maailma rahvaste kultuuri teemad;
- mõistab esteetilise ja kultuuri arengu väärtust.

Kehaline kasvatus

Õpilane:

- jälgib hügieeninõudeid ja ohutusreegleid;
- kirjeldab spordi tegutsemise tähtsust elus;
- mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust;
- osaleb erinevatel spordivõistlustel;

Sotsiaalsained

Õpilane:

- teab, kuidas käituda: olla viisakas, sõbralik ja ettevaatlik;
- tunneb sotsialiseerivaid tegureid;

Tehnoloogia

Õpilane:

- omab ja rakendab teadmised kaasaegses tehnoloogias;
- tunneb ameteid ja elukutseid erinevates ühiskondades;
- teab tehnoloogiatega seotud ohte;
- kasutab tehnilisi vahendeid;
- tunneb tänapäeva tehnoloogia arengusuunad.

Muusika

Õpilane:

- tunneb erinevaid muusika stile.

Loodustained

Õpilane:

- mõistab geograafilise asendi ja looduskeskkonna mõju inimühiskonna arengule;
- tunneb majanduse ressursse
- märgib globaalprobleeme, ja suudab teoreetiliselt lahenduse viise pakkuda;
- väärtustab loodushoidliku eluviisi.

1.5 Läbivad teemad

Läbiv teema	Õpilasel kujundavad oskused ja teadmised	Meetod
<u>1.Kodaniku- algatus</u> ja <u>kultuuriline identiteet</u>	<ul style="list-style-type: none">• toetada õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks;	<ul style="list-style-type: none">• töö õpikuga;• ilukirjanduse lugemine• esitlus;• õppeekskursioon;• vestlus;• kaarditöö• rühmatöö
<u>2.Elukestev õpe ja karjääri planeerimine</u>	<ul style="list-style-type: none">• arendada oskusi iseseisvaks õppimiseks;• arendada abstraktset ja loogilist mõtlemist;• hinnata oma kognitiivseid võimeid;• arendada oskusi õppimises, suhtlemises, koostöös ja otsustes;	<ul style="list-style-type: none">• vestlus;• projekt;• harjutused, in- harjutused;• õppekäigud;• rollimängud;• arutelu;• mõistekaardi koostamine
<u>3.Teabekeskond</u>	<ul style="list-style-type: none">• mõista vahetu ja vahendatud sarnasusi ning erinevusi;• valida sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;• määrata oma teabevajadusi ja leida sobivat teavet;• arendada kriitilise teabeanalüüsi oskust;• analüüsida meedia rolle ühiskonnas.	<ul style="list-style-type: none">• info otsimine arvuti abil• allika analüüs• arutelu• filmi vaatamine• rühmatöö• töö dokumentidega• referaadi koostamine• kodune ülesanne

<p><u>4. Tehnoloogia ja innovatsioon</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • omandada teadmisi tehnoloogiaste toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades; • mõista tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus; • aru saada tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest; • mõista ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes; • kasutada info- ja kommunikatsioon-tehnoloogiat (IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks; • arendada loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet, rakendades erinevates projektides uuendusideid. 	<ul style="list-style-type: none"> • info otsimine arvuti abil • piltide analüüs • lugemine • esitlus • töö dokumentidega referaadi koostamine • uurimistöö teostamine • diskussioon • rollimängud
<p><u>5. Tervis ja ohutus</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • mõista optimaalse füüsilise ja vaimse tervise tähtsust; • aru saada, kuidas tervislik eluviis aitab sotsialiseeruda; 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus • arutelu • lugemine • rühmatöö • esitlus
<p><u>6. Keskkond ja jätkusuutlik areng</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • aru saada üksikisiku vastutusest oma tegevuse eest; • mõista teaduse ja tehnoloogia poolt loodusele avalduvat mõju; • mõista tehnoloogia arengut ja sellega seotud ohte tunda huvi osalemist erilistes ühendustes vastu. 	<ul style="list-style-type: none"> • kaarditöö • arutelu • vestlus • film • intervjuu
<p><u>7. Väärtused ja kõlblus</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunnustada väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid; • analüüsida süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi; • arutleda üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma; • osaleda kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima; • reflekteerida nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • allikaanalüüs • mõistekaardi koostamine • rühmatöö • ilukirjanduse lugemine • esitlus

<p>8. <i>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunda ja kasutada oma kodanikuõigusi; • aktiivselt osaleda riigi poliitilises ja sotsiaalses elus; • tunda ühiskondades ja keskkondades kehtivaid käitumisreegleid; 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus • allikaanalüüs • arutelu • lugemine • essee kirjutamine • diskussioon • loeng
---	---	--

1.6. Hindamine

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväärse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. Kolmandas kooliastmes sobivad kontrolliks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.

- Arvestuslikud hinnad: test (sh kaart);
loovtööd
referaat (vabatahtlik, aga arvestuslik)
uurimistöö
- Protsessihinnad: suulised vastused tunnis
töövihikuülesanded
iseseisev töö õpikuga
rühmatöö tunnis

Referaadi esitlemine ja hindamine

Töö esitlemine toimub suulise ettekandena. Soovitatav on töö sisu paremaks lahtimõtestamiseks ja näitlikustamiseks kasutada näitlikke abivahendeid (näiteks esitus). Ettekandeks on aega 5 minutit. Oma ettekandes avab õpilane töö sisu, milles on toodud:

- teema valiku põhjendus;
- töö eesmärk ja ülesanded;
- töö koostamisel kasutatud allikmaterjalid.
- tööde esitlemisel kehtivad järgmised protseduurireeglid:
- töö esitlemine algab õppuri pöördumisega komisjoni ning kuulajate poole, millele
- järgneb töö sisuline tutvustus;
- juhendaja arvamuse kuulamine;
- küsimusele vastamine (üldjuhul eelnevalt teada antud küsimustele);
- õpilase lõppsõna (siin tänatakse juhendajat, komisjoni ning kuulajaid).

Töid hinnatakse järgmiselt:

5 (väga hea), väga hea teemakäsitlus, korrektselt välja toodud eesmärgid, nõuetele vastavalt vormistatud, puuduvad õigekirjavead, referaadi esitlemine on suurepärase

4 (hea), hea teemakäsitlus, eesmärgid püstitatud, nõuetele vastavalt vormistatud, võivad esineda õigekirjavead, esitlemine on hea

3 (rahuldav), teemakäsitus nõrgapoolne, eesmärkide püstitus segane, vormistuses esineb vigu, palju õigekirjavigu, esitlemine nõrgapoolne

2 (mitterahuldav), teemakäsitus nõrk, töö ei vasta referaadi nõuetele, tööl puuduvad eesmärgid, esineb rohkelt vigu, vormistuse nõudeid pole jälgitud, töö esitlemine väga nõrk

Nõuded uurimistööle

1.Eesmärgid

Uurimistöö võimaldab õpilastel:

- õppida otsima, analüüsima, refereerima ja hindama erialaseid tekste;
- arendada iseseisvaid uurimistöö oskusi;
- võimaldada oma seisukohtade esitamist ja arutelu;
- õppida vormistama teaduslikku tööd.

2. Juhendamine

Uurimistöö on õpilase iseseisev töö, mis toimub koostöös juhendajaga. Juhendaja roll on suunav: ta aitab teema valikul, soovib kirjandust, jälgib töö vastavust sisulistele ja vormilistele nõuetele jne. Uurimistööd võib juhendada ka kooliväliline spetsialist. 7.klassi hindelise arvestuse uurimistööde teemad kinnitab ajalooõpetaja.

3. Nõuded uurimistöö vormistamisele

Töö vormistamisel kasutatakse valget paberit formaadiga A4 (210 x 297 mm) vertikaalse (portrait) asetusega kas kõidetult või kiirkõitjas. Tekst trükitakse lehe ühele küljele reavahega 1,5. Trükikiri: Times New Roman, tähesuurus 12 punkti. Lehe servadest jäetakse 2,54 cm ülalt, alt ja paremalt; lehe vasakust servast 3 cm. Tekst kujundatakse nii, et ka lehekülje parempoolne serv jääb sirge. Töö stiil ja vormistus peab olema ühtne kogu töö ulatuses. Kõik leheküljed (alates tiitellehest) kuni lisadeni saavad leheküljenumbri. Uurimistöö soovituslik pikkus 6-12 lehekülge.

4. Uurimistöö sisu

Uurimuslik töö on suunatud probleemile/teemale, eesmärgiks on leida vastus probleemile/teemale. Sissejuhatus sisaldab; teema valiku põhjendust, töö eesmärgi sõnastust, ülevaadet peamistest allikatest, meetoditest, küsitlustest jms.

Töö põhiosas antakse vastused sissejuhatuses tõstatatud küsimustele/teemale ja on ära toodud ka õpilase isiklik panus ja seisukohad. Põhiosa tekst on liigendatud

Kokkuvõttev osa annab vastuse sissejuhatuses tõstatatud probleemile/teemale ja tuuakse välja olulised järeldused, milleni töö käigus jõuti.

Uurimistöö koosneb järgmistest osadest:

- tiitelleht (näidis)
- sisukord (näidis)
- töö sisu (sissejuhatav, põhi-ja kokkuvõttev osa)
- kasutatud kirjandus
- lisad (küsitluslehed, kaardid, pildid, protokollid jms)

5. Uurimistööde esitlemine ja hindamine

Uurimistööd kuuluvad avalikule esitlemisele hindamiskomisjoni ees. Uurimistööd on hindelised, hinnangu kirjutab sama ainevaldkonna õpetaja.

6. Viitamine

Viitamise põhireegel, viitamissüsteem peab olema kogu uurimistöö ulatuses ühtne. Kõik kasutatud allikad peavad leiduma viidetes. Niisamuti peavad kõik kasutatud kirjanduse loetelus olevad allikad olema viidetes märgitud.

6.1.Tekstisisene viitamine

Vastava lõigu järel märgitakse sulgudesse autori nimi ja väljaande aasta ning viidatav lehekülge .

7. Kasutatud kirjandus

Kirjanduse loetelus esitatakse järgmised andmed: Autor (v. koostaja)-perekonnanimi, initsiaal.Pealkiri,kõide, osa, number, ilmumiskoht, kirjastus, ilmumisaasta, lehekülgede arv

1.9 Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
3. Kool võimaldab kasutada ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased, kontor- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, elulooraamatud ja teabekirjandus, auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid) ning IKT-põhised õppematerjalid

7.KLASS

Õppetundide arv nädalas –2, aastas – 70

1.1 Õpitulemused

7 klassi lõpetaja

- kirjeldab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi;
- teab kiriku osa keskaja ühiskonnas nii kultuuripärandi säilitajana kui ka maailmapildi kujundajana;
- teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, ning kirjeldab keskaegse linna eluolu;
- iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemise tagajärgi;
- iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi;
- kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;
- toob esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused;
- nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ning muistset vabadusvõitlust;
- teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ja tekkis Vana-Vene riik;
- seletab mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil, koraan, Muhamed, mošee, Meka;
- teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust.
- teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda madeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon; kirjeldab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;
- seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;
- seletab mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism;
- teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust

1.2 Õppesisu

Teemad	Õpitavad oskused	Lõiming	Läbiv teema
--------	------------------	---------	-------------

<p>1. Maailm keskajal 476–1492 (50 tundi) Keskaja koht maailma ajaloo (4t) Kirik ja kultuur keskajal (8t) Frangi riik (5t) Araablased (4t) Bütsants (5t) Linnad ja kaubandus (7t) Põhja-Euroopa ja Eesti (2t) Eesti muinasaja lõpusajanditel ja keskajal (9t) Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel (6t)</p>	<p>Selgitab õpitava ajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid.</p> <p>Selgitab üldisi fakte Eestist ja tema naabermaadest muinasning keskajal.</p> <p>Kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust.</p> <p>iseloostab feodaalset hierarhiat</p> <p>teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad; iseloostab keskaegse linna eluolu; iseloostab Frangi riigi iseloostab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi;</p> <p>kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;</p> <p>toob esile ristisõdade eesmärgid ja tulemused;</p> <p>nimetab Eesti muinasmaakondi ning suuremaid linnuseid, iseloostab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust;</p> <p>teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik;</p>	<p>Vene keel: isiku- ja kohanimede õigekiri, suur algustäht;</p> <p>Kirjandus: muistne vabadusvõitlus;</p> <p>Võõrkeel: sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel; kohanimede õigekiri ja hääldamine;</p> <p>Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt, araablaste vallutused, viikingite retked, Eesti haldusjaotus;</p> <p>Kunst: kirik kui sakraalehtis, kaardipildi kujundamine;</p> <p>Matemaatika: ajaarvamine.</p>	<p>Keskfond ja jätkusuutlik areng</p> <p>Kodanikualgatus ja kultuuriline identiteet</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Väärtused ja kõlblus</p>
--	--	---	--

<p>2. Maailm varauusajal (1492–1600) (20 tundi) Ühiskond varauusajal (5t) Suured maadeavastused (5t) Reformatsioon (5t) Eesti 16. sajandil (5t)</p>	<p>nimetab keskaja tähtsamaid leiutisi ja avastusi. teab, kuidas mõjutavad varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon;</p> <p>iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;</p> <p>seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;</p>	<p>Vene keel: isiku- ja kohanimed õigekiri;</p> <p>Kirjandus: Liivi sõda;</p> <p>Võõrkeel: sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel; kohanimed õigekiri ja hääldamine;</p> <p>Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt, maadeavastused, Eesti haldusjaotus 16. sajandil;</p> <p>Bioloogia: uued taimed seoses maadeavastus-tega;</p> <p>Kunst: Leonardo da Vinci.</p>	<p>Keskajal ja jätkusuutlik areng</p> <p>Kodaniku- algatus ja kultuuriline identiteet</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Väärtused ja kõlblus</p>
--	---	---	--

1.3 Õppetegevused

Võimaluse korral korraldatakse õppekäike, ekskursioone ning õppetunde muuseumis ja arhiivis. Selleks on Eesti muinas- ja keskaja õppimiseks palju võimalusi. Õppekäigud ning ekskursioonid ajaloolises keskkonnas tekitavad suuremat huvi kodukoha ajaloo vastu. Siit võiks alata esimese uurimusliku töö kirjutamine.

Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama.

Õpitakse leidma kaardil Frangi riigi asukohta ja selle jagunemist, viikingite retkede põhisuundi, araablaste asuala ja vallutusi ning võrreldakse tänapäeva kaardiga. Õpitakse tundma ja iseloomustama feodaalse ühiskonna tunnusjooni ning võrreldakse erinevate seisuste elulaadi. Iseloomustatakse kiriku osa ja tegevust keskaegses ühiskonnas, õpitakse tundma islami usu põhitunnuseid ning araabia kultuuri eripära. Käsitletakse eestlaste eluolu ja tegevusalasid muinasaja lõpus, võitlust võõrvõimude sissetungi vastu ning muistse vabadusvõitluse tagajärgi. Õpilasi suunatakse otsima jõukohast lisamaterjali keskaegse ja varauusaegse ühiskonna kohta. Õpitakse koostama kava, lühijuttu ja referaati ning neid ette kandma, sh IKT vahendeid rakendades. Õpitakse tundma riikidevahelise sõjategevuse põhjusi, tulemusi ja tagajärgi Inglismaa ning Prantsusmaa näitel. Iseloomustatakse ja võrreldakse romaani ja gooti stiili ning renessanssi. Analüüsitakse maadeavastuste eeldusi ja põhjusi ning suunatakse õpilasi leidma ja selgitama maadeavastuste mõju ühiskonna edasisele arengule ning uue maailmapildi kujunemisele. Õpitakse tundma reformatsiooni tähendust ja mõju keskaja ühiskonna, majanduse ning kultuuri arengule. Käsitletakse ajalooliste isikute tegevust ning nende rolli erinevates ajaloosündmustes.

1.4 Hindamine

Kirjalike kontrolltööde hindamine toimub protsendiskaala alusel:

- 90-100% punktisummast - hinne «5»
- 75-89% punktisummast - hinne «4»
- 50-74% punktisummast - hinne «3»
- 20-49% punktisummast - hinne «2»
- Alla 20% punktisummast - hinne «1»

1.5 Füüsiline õpikeskkond

Tuleb kasutada muidki õppematerjale, mis aitavad õpitavat illustreerida, täiendada ja rakendada. Õpikeskkonda kujundades saab õpetaja kasutada järgmisi materjale:

- 1) töövihik, töölehed;
- 2) ajalooatlas;
- 3) ETV saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>), nt Muinas-TV „Keskaegne maja”;
- 4) IKT-põhine õppematerjal: interaktiivsed materjalid, nt www.koolielu.ee ;
- 5) seinakaardid, skeemid ja tabelid, illustratiivne materjal;
- 6) temaatiline lisakirjandus: allikad, ajaloolugemikud, aimekirjandus, temaatiline ilukirjandus.
- 7) muuseum, ajalooline keskkond: keskaegne linn, kirik, muuseum, arhiiv, arheoloogilised paigad, muinaslinnused, ordu- ja piiskopilinnused, arheoloogiakeskus jm.

8.KLASS

Õppetundide arv nädalas –2 ainetundi, aastas – 70 ainetundi.

1.1 Õpitulemused

8 klassi lõpetaja

- teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;
- selgitab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;
- selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;
- toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad
- teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja kirjeldab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust;
- kirjeldab baroki ja klassitsismi põhijooni;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, valgustatud absolutismi, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism;
- teab, kes olid Napoleon, Louis XIV, Peeter I ja Voltaire, ning iseloomustab nende tegevust.
- näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite;
- kirjeldab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas;
- selgitab Eesti iseseisvumist; 4. teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi;
- iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslik liikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism.

1.2 Õppesisu

Teemad	Õpitavad oskused	Lõiming	Läbiv teema
<p>1. Maailm 1600–1815 (35 tundi)</p> <p>Uusaja ühiskonna põhjooned Euroopas (10t)</p> <p>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus (10t)</p> <p>USA iseseisvumine (4t)</p> <p>Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu (8t)</p> <p>Kultuur (3t)</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;</p> <p>2) iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;</p> <p>3) selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;</p> <p>4) toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad;</p> <p>5) teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil;</p> <p>6) teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust;</p> <p>7) iseloomustab baroki ja klassitsismi põhijooni;</p>	<p>Vene keel: isiku- ja kohanimede õigekiri;</p> <p>Kirjandus: talurahva-koolid, nõiaprotsessid, rahvaluule;</p> <p>Võõrkeel: sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel; kohanimede õigekiri ja hääldamine;</p> <p>Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt;</p> <p>Kunst: baroki ja klassitsismi iseloomulikud jooned, Versailles' loss;</p>	<p>Kodaniku- algatus ja kultuuriline identiteet</p> <p>Väärtused ja kõlblus</p> <p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</p> <p>Teabekeskond</p>

	8) teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Napoleon, Louis XIV, Peeter I, Voltaire.		
2. Maailm 1815–1918 (35 tundi) Industriaalühiskonna kujunemine (4 tundi) Rahvuslus ja rahvusriigid (4 tundi) Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul (10 tundi) Esimene maailmasõda (13 tundi) Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul (4 tundi)	Õpilane: 1) näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite; 2) iseloomustab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas; 3) selgitab Eesti iseseisvumist; 4) teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; 5) iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi;	Vene keel: isiku- ja kohanimede õigekiri; tekstianalüüs, suuline eneseväljendus- oskus; Kirjandus: tekstianalüüs, inimene sõjas valikute ees; Võõrkeel: sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel; kohanimede õigekiri ja hääldamine; Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt, Eesti ja Euroopa kaart; Muusika: rahvushümnid, rahvuslik muusika, laulupidu; Loodusained: teaduse ja tehnika areng;	Keskkond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Kodaniku- algatus ja kultuuriline identiteet Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Väärtused ja kõlblus

1.3 Õppetegevused

Õpitakse tundma valgustusajastul toimunud muutusi riikide valitsemises. Analüüsitakse poliitiliste reformide mõju ühiskonna arengule, käsitledes seda erinevate inimeste vaatevinklist. Tuvastatakse erinevusi reformide ja revolutsioonide kaudu toimunud muutustes. Võrreldakse USA riiklikku korraldust Euroopa uusaegsete riikide omaga ning õpitakse tundma uusaegse ühiskonna põhijooni Euroopas. Õpitakse tundma Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade põhjusi, tagajärgi ning mõju Euroopale, tööstusliku pöörde mõju majandusele ja ühiskonnale 19. sajandil ning rahvusriikide

kujunemist Saksamaa näitel; Eesti rahvusliku liikumise eeldusi, sündmusi ja liidreid. Analüüsitakse ning õpitakse tundma Esimese maailmasõja põhjusti ja tagajärgi ning Eesti iseseisvumisega seotud sündmuste käiku. Kaardil vaadatakse Esimese maailmasõja eel tekkinud liitusid, sõja käiku ja osalenud riike ning Versailles' rahu tulemusel kujunenud Euroopa riikide piire, võrreldes seda olukorda tänapäeval valitsevaga. Kolmandas kooliastmes on oluline omandada uurimistöö koostamise kogemus. 8. klassis sobivad selleks kodukoha ajalooa seotud teemad.

1.4 Hindamine

Kirjalike kontrolltööde hindamine toimub protsendiskaala alusel:

90-100% punktisummast - hinne «5»

75-89% punktisummast - hinne «4»

50-74% punktisummast - hinne «3»

20-49% punktisummast - hinne «2»

Alla 20% punktisummast - hinne «1»

1.5 Füüsiline õpikeskkond

Õpiku kõrval tuleb kasutada muid õppematerjale, mis aitavad õpitavat illustreerida, täiendada ja rakendada. Õpikeskkonda kujundades võib õpetaja kasutada järgmisi materjale:

1) töövihik, töölehed;

2) ajalooatlased „Ajalo atlas põhikoolile“, „Eesti ajaloo atlas“, „Maailma ajalugu“;

3) filmid ERRi saadete arhiivist (www.etv.ee/arhiiv.php), näiteks „Eesti aja lood“;

4) IKT-põhised õppematerjalid: interaktiivsed töölehed, www.koolielu.ee, internet jms;

5) seinakaardid, skeemid, tabelid jm illustratiivne materjal;

6) temaatiline lisakirjandus: allikad, ajaloolugemikud, populaarteaduslik kirjandus, ilukirjandus;

7) ajalooline keskkond, muuseum.

9.KLASS

Õppetundide arv nädalas –2 ainetundi, aastas – 70 ainetundi.

1.1 Õpitulemused

9 klassi lõpetaja

- näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi;
- iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;
- kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;
- kirjeldab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;
- teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson
- teab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel;
- teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed;
- kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu;
- selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos
- iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;
- teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitlerivastane koalitsioon;

- seletab mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, ÜRO.
- teab külma sõja põhijooni ning toob esile selle avaldumist ja vorme, näitab kaardil tähtsamaid külma sõja aegseid kriisikoldeid;
- teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail;
- kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;
- kirjeldab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;
- toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;
- kirjeldab Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;
- iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi vältel;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külma sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, metsavennad, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;
- teab, kes olid Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust.

1.2 Õppesisu

Teemad	Õpitavad oskused	Lõiming	Läbiv teema
I. MAAILM KAHE MAAILMASÕJA VAHEL 1918-1939 (20 t.) Rahvusvaheline olukord. Pariisi rahukonverents. Saksamaa taasrelvastamine. Poliitiline kaart pärast I maailmasõda. Rahvasteliit Maailmamajandus. Suure majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed. Demokraatia ja diktatuurid 1920-1930.aastatel. Demokraatia USA näitel. Autoritarism Itaalia Sotsiaaldemokraatia. Kommunäitel. Totalitarism NSVL ja Saksamaa näitel Eesti Vabariik. Maareform. Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel.	-allika analüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine. teab, missugused muudatused toimusid poliitilisel kaardil pärast I MS ☐ oskab välja tuua rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastatel ☐ oskab iseloomustada demokraatlikku, totalitaarset ja autoritaarset ühiskonda	Geograafia : Euroopa ja maailma poliitiline kaart Eesti keel Muusika Kunst Kirjandus	„Keskfond ja jätkusuutlik areng” Tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon
II. MAAILMASÕDA 1939-1945 (7 t) Rahvusvaheline olukord. München Saksamaa ja NSV Liidu kallaletung MRP.	-funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine Õpilane:	Inglise keel Geograafia Kirjandus	„Väärtused ja kõlblus” „Kodaniku- ja kultuuriline identiteet ”

<p>Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemine. Eesti II maailmasõja ajal. Baasideajastu. Eestlased Saksa ja Nõukogude sõjaväes.</p>	<p>-oskab iseloomustada, milline oli rahvusvaheline olukord II maailmasõja eel ☐oskab kirjeldada Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamise protsessi ☐oskab välja tuua II maailmasõja puhkemise põhjusi ☐teab, millal algas ja lõppes II maailmasõda ☐teab, millised riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja millistest riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon ☐teab ja oskab kaardil näidata Teise maailmasõja sõjategevust peamistel rinnetel ☐teab, millised olid II maailmasõja tagajärjed ☐teab, missugused muudatused toimusid poliitilisel kaardil Teise maailmasõja järel</p>		<p>„Ühiskonna jätkusuutlikkus”</p>
<p>III. MAAILM PÄRAST TEIST MAAILMASSÕDA 1945-2022 (43 t) Külm sõda. Kahepooluselise maailma Arenenud tööstusriigid USA ja Neegriliikumine. Sotsiaalne turumaj. Saksamaa LV näitel. USA ühiskonna Adenauer. Brandt. Uus idapoliitika. muutumine. Välispoliitika. Saksa LV Kommunistlikud riigid NSV Liidu näitel NSV Liit ja Ida-Euroopa riigid. Kommunistliku süsteemi kokkuvarisemine. Gorbatšov. Berkliini müüri langemine. Perestroika ja glasnost. Eesti Vabariigi taasiseseisvumine. Laulev revolutsioon</p>	<p>-ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine Õpilane: -mõistab, milles seisnes külm sõda ☐teab ja oskab kaardil näidata olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ☐oskab iseloomustada arenenud tööstusriike USA ja Saksamaa LV näitel ☐oskab iseloomustada kommunistlikku ühiskonda NSV liidu näitel ☐oskab iseloomustada Eesti arengut NSV liidu koosseisus ☐teab kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjusi ☐oskab iseloomustada NSV Liidu lagunemisprotsessi ☐teab Eesti taasiseseisvumise protsessi</p>	<p>Eesti keel Geograafia Kunst Kirjandus</p>	<p>„Jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon” Keskkond ja jätkusuutlik areng” „Kodaniku- algatus ja kultuuriline identiteet ” „Teabekeskkond”</p>

<p>Maailm 1990. aastail. ÜRO. Ülesanded ja põhitegevus Üldülevaade. EL ja selle laienemine. kaasaegses maailmas. Kultuur ja elu-olu 20. saj. teisel poolel. Maailmamajandus pärast II maailmasõda Teaduse ja tehnika areng. Aatomi- Rahvusvaheline Valuutafond. Maailmauuringud. Infotehnoloogia. pank. Globaalprobleemid. Kirjandus ja kunst. Kino ja film.</p>	<p>ning oskab analüüsida taasiseseisvunud Eesti Vabariigi arengut ☐☐oskab näidata muutusi maailma poliitilisel kaardil ☐☐oskab iseloomustada kultuuri ja eluolu arengut 20. sajandil 19</p>		
--	--	--	--

1.3 Õppetegevused

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

1.4 Hindamine

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusvääruse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajalooasjunduste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. Kolmandas kooliastmes sobivad kontrolliks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.

Kirjalike kontrolltööde hindamine toimub protsendiskaala alusel:

90-100% punktisummast - hinne «5»

75-89% punktisummast - hinne «4»

50-74% punktisummast - hinne «3»

20-49% punktisummast - hinne «2»

Alla 20% punktisummast - hinne «1»

1.5 Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
3. Kool võimaldab kasutada ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, elulooaamatud ja teabekirjandus, auvisid, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid) ning IKT-põhised õppematerjalid

